

Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar (NR)

År 2013

NR0103

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider.....	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning.....	7
2.2.3	Mätning.....	7
2.2.4	Svarsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	7
2.2.6	Modellantaganden.....	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Nationalräkenskaper

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Nationalräkenskaper

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Mats Haglund
Telefon: 08-506 945 05
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Mats Haglund
Telefon: 08-506 945 05
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Nationalräkenskaperna, NR, beräknas på uppgifter från andra statistikproducenter (huvudsakligen vid SCB, men också flera vid SAM-myndigheter), administrativt material och andra uppgifter. Information om uppgiftsskyldighet framgår av respektive enskild undersökning. För officiell statistik föreligger i regel uppgiftsskyldighet och detta regleras i lagen om den officiella statistiken, 2001:99.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Särskilda gallringsföreskrifter finns inte. Resultaten långtidslagras.

A.9 EU-reglering

Europeiska Rådets förordning (EU 549/2013) om Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen (ENS2010).

Rådets direktiv 89/130 EEG (Euratom) m.fl. tillämpningsföreskrifter om harmoniserade beräkningar av bruttonationalinkomsten (BNI) till marknadspriser

Rådets förordning 3605/93 (excessive deficit procedure).

A.10 Syfte och historik

NR sammanfattar och beskriver i form av ett kontosystem med kompletterande tabeller vårt lands ekonomiska aktiviteter och utveckling.

Utvecklingen av de svenska nationalräkenskaperna går tillbaka till 1930-talet. Flera kända ekonomer som Gösta Bagge, Erik Lindahl och Gunnar Myrdal gav då ut publikationer som behandlade framför allt utvecklingen av nationalinkomsten i Sverige alltsedan 1860. Materialet användes bland annat till analys av arbetslöshet, konjunkturväxlingar och lönebildning. Begreppet nationalinkomst i dåtidens beräkningar motsvarar närmast nettonationalprodukt till marknadspris enligt nuvarande terminologi.

Efter andra världskriget fick Konjunkturinstitutet, KI, ansvaret för årliga nationalinkomstberäkningar. 1946 presenterades ett material som innehöll beräkningar av bruttonationalprodukten, BNP, från användnings- och inkomstsidan. 1951 publicerades ett nationalräkenskapssystem i full skala för åren 1938/39 och 1946-1950 tillsammans med en redogörelse för begrepp, källor och beräkningsmetoder i *Nationalbokföring 1946-1950, Meddelanden från Konjunkturinstitutet, Serie B:13*. Arbetet leddes av Ingvar Ohlsson, vars doktorsavhandling *On National Accounting*, blev något av ett standardverk inom nationalräkenskapsområdet. 1956 års statistikkommitté föreslog att ansvaret för NR skulle flyttas över från KI till SCB och så skedde också under budgetåret 1963/64.

Sedan dess har betydande utbyggnader av de svenska nationalräkenskaperna ägt rum. Beräkningarna kompletterades med sysselsättningsutvecklingen mätt som antalet arbetade timmar, vilket möjliggjorde branschvisa produktivetsberäk-

ningar. 1974 tillkom branschvisa beräkningar över kapitalstockar och kapitalförslitning. Bengt Höglund och Lars Werin vid Stockholms Universitet publicerade 1964 en input-output-studie med empiriska data för 1957. SCB har sedan publicerat input-output-tabeller intermitterent cirka vart femte år sedan 1964. Finansräkenskaper, som är en redovisning av kreditmarknadstransaktioner, publicerades för första gången 1972, avseende åren 1969 och 1970.

Anpassning till det internationella regelverket, *System of National Accounts*, SNA, som 1968 fastställdes av FN:s Statistical Commission, gjordes 1970 för beräkningarna från och med 1950. Revidering av SNA har fastställts vid två tillfällen, 1993 och 2008, och föregicks av mycket harmoniseringsarbete med andra manualer som har anknytning till området.

I Europa utvecklades parallellt och i överensstämmelse med de internationella manualerna egna tillämpningar av SNA 68, SNA 93 och SNA2008. Den senaste, European System of National and Regional Accounts ENS2010, utgör den förordning enligt vilken alla medlemsländer i EU ska beräkna sina nationalräkenskaper. De svenska nationalräkenskaperna är sedan publiceringen i september 2014 beräknade helt i enlighet med principerna i ENS2010 för perioden 1993 och framåt. För perioden 1980-1992 finns vissa omräknade serier på en mer aggregerad nivå enligt ENS2010. För perioden 1950 till 1980 gäller definitioner enligt SNA 68.

A.11 Statistikanvändning

NR används som underlag för analys av Sveriges ekonomi på kort och lång sikt. Statistiken används bl.a. av Finansdepartementet som underlag för nationalbudgeten och för långtidsutredningarna och av Konjunkturinstitutet för löpande konjunkturanalys och prognoser. NR används också av Riksbanken, olika statliga organ och myndigheter, arbetsmarknadsorganisationerna och av privata organisationer och företag som underlag för samhällsekonomisk analys och bedömningar.

Uppgiften om bruttonationalinkomsten, BNI, används som ett av underlagen för att fastställa medlemsavgiften till EU. BNI används också som underlag för beräkning av landets bidrag till andra internationella organisationer som FN och OECD. BNI används också som referens vid fastställande av nivån på Sveriges bistånd till utvecklingsländer.

Uppgifter från NR används även vid beräkningen av de s.k. konvergenzkriterierna (Maastrichtöverenskommelsen). Det rör uppgifter om offentliga sektorns finansiella sparande samt den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i relation till BNP.

A.12 Uppläggning och genomförande

En omfattande mängd information från olika statistiska undersökningar, administrativa register och även indikatorbaserade modellberäkningar för olika aktiviteter/delområden bearbetas och inordnas i det enligt internationella riktlinjer definierade NR-systemet. Konsistensprövning och avstämning görs av alla uppgifter så att data baserade på tillförsel respektive på användning balanserar.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering görs vid varje publiceringstillfälle till Eurostat och OECD enligt fastställda mallar för alla EU-medlemsländer. Även andra internationella organisationer som exempelvis IMF och ECB får löpande information.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Arbetet med att förbättra statistikens innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet fortlöper genom ett produktnära utvecklingsarbete. Ungefär vart femte år införs resultatet av allmänna översyner av de olika beräkningsområdena vad avser källor och beräkningsmetoder. Den senaste översynen implementerades i räkenskaperna i samband med publiceringen av de detaljerade årsberäkningarna av år 2012, då även den nya europeiska räkenskapsstandarden ENS 2010 implementerades.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Nationalräkenskaperna, NR, beskriver inom ramen för ett slutet kontosystem produktionen och dess användning, inkomstbildning, inkomstomfördelning och inkomstanvändning, kapitalbildning samt transaktioner med utlandet. I NR-systemet ingår också s.k. tillgångs-/användningstabeller och härledda input/outputtabeller. Där sker en uppdelning av tillgång (svensk produktion och import) och användning på olika varor och tjänster.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Beräkningarna omfattar den ekonomiska aktivitet som äger rum på svenskt territorium samt de transaktioner som sker över Sveriges gränser. I beräkningarna ska ingå alla ekonomiska transaktioner som har skett enligt en frivillig överenskommelse.

1.1.2 Variabler

Produktionen redovisas fördelad på näringslivet, statliga respektive kommunala myndigheter samt hushållens icke-vinstdrivande organisationer och med branschvis underindelning av näringslivet. För varje bransch redovisas bruttoproduktionsvärde, förbrukning och förädlingsvärde, samt förädlingsvärdets komponenter, dvs. löner, sociala avgifter, övriga produktionskatter/-subventioner samt driftsöverskott. Summan av samtliga förädlingsvärden ger värdet av bruttonationalprodukten, BNP, mätt från produktionsidan.

Produktionens användning redovisas uppdelad på hushållens och dess icke-vinstdrivande organisationers konsumtion, statlig och kommunal konsumtion, fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar, investeringar i värdeföremål och export med omfattande underindelningar. Summan av användning med avdrag för import ger BNP mätt från användningssidan (den s.k. försörjningsbalansen). Faktorinkomsterna löner och driftsöverskott visas fördelade på sektorerna icke-finansiella företag, finansiella institutioner, stat, kommun, sociala trygghetsfundssektor samt hushåll liksom inkomsternas omfördelning i form av transfere-

ringar av olika slag, disponibel inkomst, sparande, kapitaltransaktioner samt finansiellt sparande.

I NR ingår också branschvisa sysselsättningsuppgifter, avseende medelantal sysselsatta och arbetade timmar.

Redovisning görs i löpande priser samt årlig volymförändring och ofta även prispförändring. Fastprisberäkningen i NR görs i enlighet med rekommendationerna i SNA/ENS med rullande basår. Det innebär att för varje år görs fastprisberäkning i närmast föregående års priser. En tidsserie blir därmed värderad till olika prisnivåer. Dataserierna kedjas till ett gemensamt referensårspris, enligt en s.k. kedjeindexmetod. Fördelen med denna metod är att man alltid väger ihop NR-aggregaten med senast tillgängliga information och att ingen del av systemet får felaktig vikt på grund av relativa prispförändringar. Referensåret byts vart femte år.

Kedjeindexmetoden infördes i Sverige 1999, i samband med övergången till ENS 95. Tidigare användes vid fastprisberäkningarna av NR prisindex med ett fast basår, senast år 1991. Det fasta basåret innebar att de olika grundposterna i NR-systemet vägdes ihop med de prisrelationer som rådde 1991.

1.1.3 Statistiska mått

Värden i löpande priser, årlig volymförändring och prispförändring.

1.1.4 Redovisningsgrupper

NR redovisas enligt flera olika indelningsgrunder, några av de viktigaste är:

- Branscher, aggregat av branscher enligt svensk näringsgrensindelning, SNI 2007, cirka 40
- Produktgrupper, cirka 60
- Institutionella sektorer, 5 huvudsektorer
- Hushållens konsumtion, ca 40 ändamål samt 7 varaktighetsgrupper
- Offentlig konsumtion, 10 huvudändamål

1.1.5 Referenstider

Årsräkenskaper

1.2. Fullständighet

Inget statistiskt underlag har en fullständig täckningsgrad. Men för att eftersträva bästa fullständighet sammanställs NR med hjälp av information över såväl produktionssidan som användningssidan i ett system av dubbel bokföring så att transaktioner redovisas från både den mottagande och den köpande partens sida. Informationen bryts ner på en nivå som omfattar ca 400 produktgrupper vilket ger möjligheter till analys och kontroll av de ingående posterna. I de fall tillgång inte stämmer överens med användning sker extra kontroller av underlagen och balansering görs av de uppgifter som har störst osäkerhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

NR baseras på ett stort antal primärstatistikkällor och tillförlitligheten beror till stor del på kvalitén i de olika källorna. Något samlat mått på tillförlitligheten är inte möjligt att åstadkomma på grund av den stora mängden källor och de modellkompletteringar och den avstämning som görs.

EU har krav på att medlemsländernas kalkyler ska vara ”korrekta”, uttömmande och jämförbara så att de kan vara ett bra underlag för bl.a. medlemsavgifter och olika subventioner. Eurostat och Europeiska revisionsrätten genomför därför revisioner av räkenskaperna för att se att bästa möjliga underlag och modeller används för kalkylerna.

Revideringar av NR är ett naturligt inslag i och med att ny och mer detaljerad information blir tillgänglig och att metoderna för insamling av dataunderlag ändras. Vissa revideringar beror på att definitioner och klassificeringar har ändrats. En redovisning av de revideringar som har gjorts i NR mellan första publicering av kvartalsuppgifter efter ca 70 dagar och den publicering som bygger på detaljerade årsunderlag efter ca 21 månader finns i dokumentet ”Tidsserieanalys av svenska BNP revideringar 1980-1999”, under följande länk: http://www.scb.se/statistik/OV/OV9999/1980I99/OV9999_1980I99_BR_X100_ST0406.pdf

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis mycket till den totala osäkerheten.

2.2.2 Ramtäckning

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.3 Mätning

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra inte oväsentligt till den totala osäkerheten.

2.2.4 Svarsbortfall

Se avsnitt 2.1 ovan. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Förutom den osäkerhet som kan finnas i primärstatistiken vad avser bearbetning (se avsnitt 2.1 ovan) så inrymmer också den bearbetning som sker inom ramen för nationalräkenskaperna viss osäkerhet. Denna bedöms emellertid vara förhållandevis liten. Bearbetningen inom nationalräkenskaperna bidrar också till att minska den osäkerhet som härrör från primärstatistiken, genom att olika källor i många fall kan ställas mot varandra samt genom den avstämning som görs mellan produktions och användningssidan.

2.2.6 Modellantaganden

Förutom den osäkerhet som kan finnas i primärstatistiken vad avser modellantaganden (se avsnitt 2.1 ovan) så används inom nationalräkenskaperna i flera fall modeller där det saknas direkt information om de storheter som ska skattas. Exempel på beräkningsområden med väsentliga modellantagen är investeringar i FoU och boendekostnader i egnahem.

Beräkningarna av BNP görs från produktions- och användningssidan. Dessa beräkningar ger vanligtvis något olika resultat och det slutligen redovisade utfallet är resultatet av att produktions- och/eller användningssidan justerats för att resultera i samma BNP. Dessa justeringar bygger på modellantaganden samt i viss mån på bedömningar.

Modellantaganden bedöms bidra förhållandevis mycket till den totala osäkerheten.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Inga direkta osäkerhetsmått finns att redovisa för nationalräkenskaperna. Däremot redovisas storleken på de revideringar som successivt görs av resultaten. Vidare redovisas även den avstämning som görs av beräkningarna från produktions- respektive användningssidan.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Årsvis.

3.2 Framställningstid

Årsvisa räkenskaper publiceras 21 månader efter referensåret. Innan dess gäller de kvartalsvisa nationalräkenskaperna som preliminär skattning.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Beräkningarna för 1993 och senare har gjorts enligt ENS2010. En tillbakaräkning på en något mer aggregerad nivå har gjorts för perioden 1980-1992. En grov tillbakaskrivning med hjälp av kvotning har gjorts endast för huvudaggregaten för perioden 1950-1979.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

NR görs i enlighet med det Europeiska national- och regionalräkenskapssystemet, ENS2010, vilket är ett internationellt jämförbart räkenskapssystem av en total ekonomi och av dess samband med andra totala ekonomier. ENS2010 är helt konsistent med System of National Accounts (SNA 2008), vilket har utarbetats under gemensamt ansvar av FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken. ENS har dock inriktats mer på förhållandena och databehoven inom EU. I likhet med SNA är ENS harmoniserat med de begrepp och klassifikationer som används i många andra sociala och ekonomiska statistiksystem. Därför kan ENS fungera som central referensram för social och ekonomisk statistik i EU och dess medlemsländer. Eurostat utför kontinuerligt revisioner av medlemsländer-

nas beräkningar för att säkerställa kvalitet och jämförbarhet mellan de olika länderna.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Beträffande jämförbarhet med statistik som publiceras över olika delområden av svensk ekonomi, så är det sällan möjligt att hitta exakt samma uppgifter i NR-systemet. När NR sammanställs och avstäms används en mängd olika primärstatistiska uppgifter. De använda underlagen har ofta täckning och definitioner som inte helt motsvarar NR-systemets krav, varför tillägg och korrigeringar görs. I NR-systemet kontrolleras och konsistensprövas uppgifterna. Om tillgängliga data inte ger en samstämmig bild av den ekonomiska utvecklingen innebär det att justeringar vidtas i NR.

I de svenska nationalräkenskaperna sker en fullständig beräkning av BNP från såväl produktions- som användningssidan. Dessa beräkningar ger aldrig exakt samma BNP-utveckling och därför görs korrigeringar av olika underlagsdata. Detta leder till att publicerade uppgifter från primärstatistik och NR ibland kan avvika från varandra. Avvikelse kan också förekomma pga. att aktualiteten kan vara olika. Definitionsskillnader förekommer t.ex. beträffande utrikeshandeln och mot företagets redovisning av investeringar. Det finns även skillnader mellan industriproduktionsindex och NR:s beräkning av industriproduktionen. Primärstatistiken omfattar endast ren varuproduktion. Ett annat exempel är att heltäckande lagerförändringar bara redovisas i NR. Publicering utanför NR av lageruppgifter sker endast för gruvor och annan mineralbrytning, tillverkningsindustri samt handel. Övriga lageruppgifter tas fram endast för NR:s behov.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Årsberäkningarna publiceras på SCB:s hemsida i SM serie N samt i statistiska databaser och i Statistisk årsbok och Nordisk statistisk årsbok. Uppgifter finns även i publikationer och databaser från OECD, Eurostat, FN och IMF. Delar av materialet finns även i skriftserie Konjunkturläget av Konjunkturinstitutet samt i finansplanen av Finansdepartementet.

5.2 Presentation

Års-SM innehåller tabeller, kommentarer och förklarande text.

5.3 Dokumentation

System of National Accounts SNA2008 föreligger bl.a. på engelska, men är inte översatt till svenska. ISBN 92-1-161352-3.

ENS2010 är den svenska versionen av ESA2010, European System of national and regional Accounts.

På SCB:s hemsida finns följande material:

- Dokumentation om BNI-beräkningarna, som är en detaljerad beskrivning av metoder och källor för årsberäkningarna i löpande priser.
- Fastprisdokumentation av årsberäkningarna
- Beräkningsrutiner för nationalräkenskaperna, vilket är ett 200-sidigt dokument som på ett något mer översiktligt sätt än de andra dokumenten

beskriver källor, beräkningsmetoder och avstämningshantering i NR.

- "Tidsserieanalys av svenska BNP revideringar 1980-1999".
- Via länken "[Uppdaterade nationalräkenskaper \(ENS 2010\)](#)" kommer man vidare till omfattande information om de förändringar som den nya räkenskapsstandarden innebär.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Inte aktuellt.

5.5 Upplysningstjänster

Möjligheter finns att beställa särskilda bearbetningar och sammanställningar. Förfrågningar kan ställas till nrinfo@scb.se.